

ULEDSAGEDE FLYGTNINGEUNGE

KAN VI UNDGÅ SEKSUELLE MISFORSTÅELSER OG OVERGREB?

KULTURFORSKELLE, POSTTRAUMATISK STRESS OG
FORSKELLE I SOCIALE NORMER OMKRING SEKSUALITET

Autoriseret psykolog, cand. psych.,
Talli Ungar Felding,
Godkendt af DP som specialist og supervisor i psykoterapi
Psykologisk Center, København
www.psykologisk-center.dk

1

Tidligere artikler

Talli Ungar Felding (2005): **Kriminelle indvandrerdrenge,
psykologisk set**

En gennemgang af psykologiske undersøgelser af 14 drenge i 13-16 års alderen og af socialforvaltningens håndtering af sagerne.
Psyke & Logos 2005; 26: 221-257

Talli Ungar Felding (2001): **Kulturelle særtræk eller
psykopatologi**

Offentlige myndigheders vanskeligheder med at hjælpe unge piger fra indvandrerfamilier.
Matrix 2001; 18: 229-266

ULEDSAGEDE FLYGTNINGEUNGE
KAN VI UNDGÅ SEKSUELLE MISFORSTÅELSER OG OVERGREB?

2

Udkommer snart

Talli Ungar Felding (2017): **Socialpædagogisk arbejde med uledsagede flygtninge**
Kulturproblematikker og posttraumatisk stress.
Social kritik

ULEDSAGEDE FLYGTNINGEUNGE
KAN VI UNDGÅ SEKSUELLE MISFORSTÅELSER OG OVERGREB?

3

Disposition:

- Traditionel kultur
- Traditionelle og moderne normer omkring seksualitet og forholdet mellem kønnene
- Hvordan kan vi undgå seksuelle misforståelser og overgreb?

ULEDSAGEDE FLYGTNINGEUNGE
KAN VI UNDGÅ SEKSUELLE MISFORSTÅELSER OG OVERGREB?

4

TRADITIONEL KULTUR

ULEDSAGEDE FLYGTNINGEUNGE
KAN VI UNDGÅ SEKSUELLE MISFORSTÅELSER OG OVERGREB?

5

Traditionel og moderne kultur

Hvad mener vi, når vi siger at vores uledsagede flygtningeunge kommer fra fremmede kulturer?

- Religion?
- Sprog?
- Familiestruktur?

Hvad er hovedforskellene mellem de kulturer, flygtningeunge kommer fra, og dansk kultur?

ULEDSAGEDE FLYGTNINGEUNGE
KAN VI UNDGÅ SEKSUELLE MISFORSTÅELSER OG OVERGREB?

6

Traditionel familiestruktur

Den traditionelle familiestruktur er dominerende i geografiske områder hvor staten er svag

Når staten er svag, mangler der

- Lighed for loven
- Beskyttelse af individets rettigheder
- Lige rettigheder for kvinder og mænd

ULEDSAGEDE FLYGTNINGEUNGE
KAN VI UNDGÅ SEKSUELLE MISFORSTÅELSER OG OVERGREB?

7

Traditionel familiestruktur

Når staten ikke garanterer individets rettigheder, har individet kun beskyttelse mod sociale, økonomiske og politiske katastrofer, hvis familien beskytter det

Hvis individet ønsker familiens beskyttelse, må det leve op til familiens normer

ULEDSAGEDE FLYGTNINGEUNGE
KAN VI UNDGÅ SEKSUELLE MISFORSTÅELSER OG OVERGREB?

8

Traditionel familiestruktur

- Patriarkalsk
- Autoritær
- Brutal
- Familiens ære er vigtigere end individets ønsker
- Hvis et familiemedlem forbryder sig mod familiens ære, kaster det skam over hele familien
- Skam kan vaskes af i blod
- Udelukkelse fra familien eller æresdrab kan forekomme, hvis et individ forbryder sig mod familiens ære

ULEDSAGEDE FLYGTNINGEUNGE
KAN VI UNDGÅ SEKSUELLE MISFORSTÅELSER OG OVERGREB?

9

Traditionel familiestruktur

- Familieoverhovedet har hånds- og halsret over sine kvinder og børn
- Arrangerede ægteskaber er almindelige, tvangsægteskaber er ikke ualmindelige
- Respekt fra andre familier er afgørende for familiens ære
- Blodhævn kan forekomme, hvis et medlem af en fremmed familie har dræbt eller krænket et medlem af familien

ULEDSAGEDE FLYGTNINGEUNGE
KAN VI UNDGÅ SEKSUELLE MISFORSTÅELSER OG OVERGREB?

10

Traditionelle æresbegreber

- Ære
- Skam
- Vanære
- Æreskrænkelser
- Æresoprejsning

Alle disse begreber findes i det danske ordforråd, fordi de, for ikke ret længe siden, havde lige så stor betydning for danskerne

Traditionelle æresbegreber

I år 1900 duellerede teaterkritikeren Edvard Brandes og skuespilleren Robert Schyberg på pistoler, fordi Schyberg følte sin ære krænket af en teateranmeldelse som Brandes havde skrevet. Begge slap uskadt, men blev idømt 14 dages hæfte

Den sidste offentlige duel i Danmark foregik på sabel mellem to studenter i Ermelunden i København i 1910

Traditionen med at vaske krænket ære ren i blod ebbede i Danmark ud ved slutningen af 1. verdenskrig

Sune Christian Pedersen: På liv og død – Duellens historie i Danmark. Gyldendal, 2003

Traditionel familiestruktur

En persons position i familien afhænger af køn, alder, ægteskabelig status og antal sønner

- Mænd har højere status end kvinder
- Voksne har højere status end børn
- Gamle har højere status end unge
- Gifte personer har højere status end ugifte
- Personer, der har sønner, har højere status end personer, der kun har døtre eller er barnløse

ULEDSAGEDE FLYGTNINGEUNGE
KAN VI UNDGÅ SEKSUELLE MISFORSTÅELSER OG OVERGREB?

13

Traditionalisme og modernitet

Graden af traditionalisme hos vore uledsagede flygtningeunge hænger ofte sammen med

- Familiens uddannelsesniveau
- Om familien er fra landet eller fra en by

ULEDSAGEDE FLYGTNINGEUNGE
KAN VI UNDGÅ SEKSUELLE MISFORSTÅELSER OG OVERGREB?

14

TRADITIONELLE OG MODERNE NORMER FOR SEKSUALITET OG FORHOLDET MELLEM KØNNENE

ULEDSAGEDE FLYGTNINGEUNGE
KAN VI UNDGÅ SEKSUELLE MISFORSTÅELSER OG OVERGREB?

15

Kvindens position i traditionel kultur

- Kvinden er underordnet i forhold til manden
- Mænd bestemmer over kvinder
- En bror har højere status end sin søster og har ret til at kontrollere at hendes adfærd ikke strider mod familiens ære
- "Familiens ære sidder mellem benene på familiens kvinder"
- Kvinder, der er gift og har børn, især sønner, har højere status end ugifte kvinder
- Kvinder opdeles i ærbar & æreløs / madonna & luder
- Hvis kvinden ikke er jomfru på bryllupsnatten, vanærer hun sin familie og krænker brudgommen og hans familie

ULEDSAGEDE FLYGTNINGEUNGE
KAN VI UNDGÅ SEKSUELLE MISFORSTÅELSER OG OVERGREB?

16

Traditionelle myter om køn og seksualitet

”Den almægtige gud skabte det seksuelle begær i ti dele. Så gav han ni til kvinden og en til manden.”

Ali ibn Abu Talib, gift med profeten Muhammeds datter Fatima, grundlægger af Shia-islam

ULEDSAGEDE FLYGTNINGEUNGE
KAN VI UNDGÅ SEKSUELLE MISFORSTÅELSER OG OVERGREB?

17

Traditionelle myter om mandlig seksualitet

Mænd har en utæmmelig seksualdrift, som de ikke kan styre, hvis kvinder frister dem ved at være sminket eller have utildækket hår, bar hud eller stramtsiddende tøj, som fremhæver deres krop. Det er kvindens egen skyld, hvis en mand ikke kan styre sig

ULEDSAGEDE FLYGTNINGEUNGE
KAN VI UNDGÅ SEKSUELLE MISFORSTÅELSER OG OVERGREB?

18

Traditionelle myter om voldtægt

- Hvis en kvinde ikke er ærbar, eller færdes offentligt alene, uden mandlig beskyttelse, kan fremmede mænd blive fristet over evne
- Hvis en kvinde er blevet voldtaget, har hun haft sex uden for ægteskabet
- Det er kvindens egen skyld, hvis hun er blevet voldtaget
- Nogle steder risikerer kvinder at blive stenet som straf for at have haft sex uden for ægteskabet, fx i Somalia. Andre steder ses de som "luder"

ULEDSAGEDE FLYGTNINGEUNGE
KAN VI UNDGÅ SEKSUELLE MISFORSTÅELSER OG OVERGREB?

19

Traditionelle myter om onani og homoseksualitet

Ifølge den bibelske historie om Onan (1.Mosebog kap. 38), lod gud Onan dø, fordi han "lod sin sæd gå til spilde på jorden" fordi han ikke ønskede at gøre sin kone gravid

Det er i både jødisk, kristen og muslimsk tradition blevet tolket sådan, at mænd kun må have udløsning, hvis formålet er graviditet

Mandlig homoseksualitet fører ikke til graviditet og betragtes derfor traditionelt som en dødssynd. Homoseksuelle mænd bliver chikaneret, forfulgt, fængslet og dræbt i mange traditionelle kulturer

ULEDSAGEDE FLYGTNINGEUNGE
KAN VI UNDGÅ SEKSUELLE MISFORSTÅELSER OG OVERGREB?

20

Traditionelle myter om onani og homoseksualitet

Kvindelig homoseksualitet opleves i traditionelle kulturer ikke så provokerende som mandlig homoseksualitet, dels fordi kvinder har lav social status, dels fordi de kan blive gravide med eller mod deres vilje, dels fordi deres seksualitet er "usynlig"

ULEDSAGEDE FLYGTNINGEUNGE
KAN VI UNDGÅ SEKSUELLE MISFORSTÅELSER OG OVERGREB?

21

Traditionelle og moderne normer for seksualitet

- Der er stor forskel mellem moderne og traditionelle normer for seksualitet
- Selv i forhold til mennesker fra andre moderne stater er danskere meget frisindede
- Kønnene lever langt mere adskilt i traditionelle kulturer end i moderne. Skoler er fx ofte kønsopdelte
- I traditionelle kulturer kender unge mænd sjældent kvinder, som de ikke er i familie med og har sjældent set en nøgen kvinde

ULEDSAGEDE FLYGTNINGEUNGE
KAN VI UNDGÅ SEKSUELLE MISFORSTÅELSER OG OVERGREB?

22

Traditionelle og moderne normer for seksualitet

Danske kvinder

- klæder sig ikke ærbart i traditionel forstand
- opholder sig i det offentlige rum uden mandlig beskyttelse
- udlever deres seksualitet uden for ægteskabet
- er ligeglade med jomfruelighed og traditionelle æresbegreber
- skifter kæreste som det passer dem
- lever sammen med mænd uden at være gift
- accepterer ikke en underordnet rolle i forhold til mænd

ULEDSAGEDE FLYGTNINGEUNGE
KAN VI UNDGÅ SEKSUELLE MISFORSTÅELSER OG OVERGREB?

23

Traditionelle og moderne normer for seksualitet

- Ifølge en traditionel definition falder de fleste danske kvinder i kategorien "luder"
- Nogle uledsagede flygtningedrenge oplever et kulturchock ved mødet med danske kvinder
- I starten kan de være forlegne, rødme og slå blikket ned
- I flok kan nogle uledsagede flygtningedrenge begå handlinger, som danske kvinder oplever som sexchikane

ULEDSAGEDE FLYGTNINGEUNGE
KAN VI UNDGÅ SEKSUELLE MISFORSTÅELSER OG OVERGREB?

24

Traditionelle og moderne normer for seksualitet

- Danskere accepterer sjældent mobning og chikane af homoseksuelle
- Danske love accepterer ikke diskrimination af homoseksuelle
- Homoseksuelle kan gifte sig med hinanden i Danmark
- Danske homoseksuelle holder Pride Parade og udstiller deres seksualitet offentligt
- Nogle uledsagede flygtningedrenge oplever et kulturchok ved mødet med danske homoseksuelle
- I flok kan nogle uledsagede flygtningedrenge chikanere homoseksuelle mænd

ULEDSAGEDE FLYGTNINGEUNGE
KAN VI UNDGÅ SEKSUELLE MISFORSTÅELSER OG OVERGREB?

25

Traditionelle og moderne normer for seksualitet

- Går man til læge i Danmark, risikerer man at skulle klæde sig af foran en person af det modsatte køn, hvilket er uacceptabelt i mange traditionelle kulturer
- Danske skoler leverer seksualoplysning og danskere kan tale om onani, abort, menstruation, kondomer og kønssygdomme uden at opleve skam
- Mange uledsagede flygtningedrenge har derimod aldrig fået saglig seksualoplysning

ULEDSAGEDE FLYGTNINGEUNGE
KAN VI UNDGÅ SEKSUELLE MISFORSTÅELSER OG OVERGREB?

26

Hvordan kan vi undgå seksuelle overgreb fra uledsagede flygtningeunge?

- For at undgå kulturelt betingede misforståelser og forebygge at traditionelle myter og fordomme kommer til at præge uledsagede flygtningeunges adfærd, er det nødvendigt at forklare dem, hvordan forholdet mellem kønnene er i Danmark
- Det er meget vigtigt for uledsagede flygtningeunges integration i det danske samfund, at de kender både love og uskrevne regler på det seksuelle område

ULEDSAGEDE FLYGTNINGEUNGE
KAN VI UNDGÅ SEKSUELLE MISFORSTÅELSER OG OVERGREB?

27

Hvordan kan vi undgå seksuelle overgreb fra uledsagede flygtningeunge?

Mange uledsagede flygtningedrenge har brug for saglig oplysning om

- Seksualitetens biologi
- Hvordan man undgår kønssygdomme og hvad man gør, hvis man er blevet smittet
- Hvordan man undgår graviditet og hvad man gør, hvis man har gjort en pige gravid
- Homoseksuelles rettigheder i Danmark og hvordan man undgår uønskede tilnærmelser fra homoseksuelle

ULEDSAGEDE FLYGTNINGEUNGE
KAN VI UNDGÅ SEKSUELLE MISFORSTÅELSER OG OVERGREB?

28

Homoseksualitet og uledsagede flygtningeunge

- Nogle uledsagede flygtningeunge har levet på gaden og klaret sig ved homoseksuel prostitution
- Nogle uledsagede flygtningeunge har været ude for homoseksuelle overgreb under flugten
- Da man regner med at cirka 10 % i en befolkning er homoseksuelle, må homoseksualitet også optræde blandt uledsagede flygtningeunge
- Da homoseksualitet er tabubelagt i mange traditionelle kulturer, har homoseksuelle flygtningedrenge brug for særlig støtte

ULEDSAGEDE FLYGTNINGEUNGE
KAN VI UNDGÅ SEKSUELLE MISFORSTÅELSER OG OVERGREB?

29

Samtaler med uledsagede flygtningeunge om seksualitet og forholdet mellem kønnene

- I mange traditionelle kulturer anses det som alvorlig respektløshed hvis en dreng taler med en voksen af det modsatte køn om seksualitet
- Voksne af samme køn som de unge bør derfor påtage sig opgaven
- Det er vigtigt at den unge har en fortrolig relation til den voksne, hvis samtalen skal give et positivt resultat
- Samtaler om seksualitet bør foregå under fire øjne, da de i traditionelle kulturer er omgærdet med megen skam og forlegenhed

ULEDSAGEDE FLYGTNINGEUNGE
KAN VI UNDGÅ SEKSUELLE MISFORSTÅELSER OG OVERGREB?

30

Samtaler med uledsagede flygtningeunge om seksualitet og forholdet mellem kønnene

Senere i forløbet kan man tale med de unge om seksualitet i mindre grupper, da man her kan få interessante diskussioner af synet på kvinder og seksuelle minoriteter i forskellige kulturer, og myter og fordomme kan blive luftet og gennemarbejdet

ULEDSAGEDE FLYGTNINGEUNGE
KAN VI UNDGÅ SEKSUELLE MISFORSTÅELSER OG OVERGREB?

31

Seksuelt bekymrende adfærd hos uledsagede flygtningedrenge

- Der har i pressen været omtalt enkelte episoder, hvor uledsagede flygtningedrenge har begået mere eller mindre alvorlige seksuelle overgreb
- De fleste episoder er udtryk for kulturelt betingede misforståelser, som kan forebygges gennem oplysning om de meget store forskelle mellem traditionelle og moderne normer for forholdet mellem kønnene
- I få tilfælde er seksuelt uacceptabel adfærd dog udtryk for psykiske forstyrrelser

ULEDSAGEDE FLYGTNINGEUNGE
KAN VI UNDGÅ SEKSUELLE MISFORSTÅELSER OG OVERGREB?

32

Seksuelt bekymrende adfærd hos uledsagede flygtningedrenge

- Nogle uledsagede flygtningedrenge har været udsat for seksuelle overgreb eller seksuel udnyttelse, eller har måttet ernære sig ved prostitution, før de kom til Danmark
- Nogle uledsagede flygtningedrenge har været brugt som børnesoldater og har oplevet uhyrligheder, også af seksuel art
- Nogle uledsagede flygtningedrenge har været udsat for alvorligt omsorgssvigt eller har levet som gadebørn uden voksnes beskyttelse

ULEDSAGEDE FLYGTNINGEUNGE
KAN VI UNDGÅ SEKSUELLE MISFORSTÅELSER OG OVERGREB?

33

Seksuelt bekymrende adfærd hos uledsagede flygtningedrenge

- Frustration pga. traumer, savn efter familien, angst for fremtiden, kulturchock eller tilpasningsvanskeligheder kan blive seksualiseret og komme til udtryk gennem seksuelt uacceptabel adfærd
- Frustration pga. mangel på omsorg og stabil voksenkontakt kan blive seksualiseret og komme til udtryk gennem seksuelt uacceptabel adfærd
- Enkelte uledsagede flygtningeunge er egentligt psykisk syge. Dette kan være sværere at opdage pga. kulturforskelle i symptombilledet

ULEDSAGEDE FLYGTNINGEUNGE
KAN VI UNDGÅ SEKSUELLE MISFORSTÅELSER OG OVERGREB?

34

Hvad kan vi lære af det?

- Unge med egentligt seksuelt bekymrende adfærd har ofte haft en traumatisk opvækst
- Fagfolk der arbejder med uledagede flygtningeunge undervurderer til tider sværhedsgraden af deres psykiske problemer og ser fejlagtigt deres adfærd som udtryk for kulturforskelle, uopdragenhed eller dårlig opførsel
- Når man ikke bemærker traumer, som kan lede til seksuelt bekymrende adfærd, tilbyder man ikke traumatiserede unge relevante hjælpeforanstaltninger

Seksuelt bekymrende adfærd hos uledsagede flygtningedrenge

- Hvis seksualoplysende samtaler ikke kan forebygge eller forhindre seksuelt forstyrret adfærd, må man rådføre sig med en psykolog eller psykiater med kendskab til både unges seksualitet og tværkulturelle forhold
- Nogle uledsagede flygtningeunge har brug for behandling for at overvinde traumer, som kommer til udtryk gennem adfærd, hvor de udsætter andre for noget, de selv har været udsat for

Tak for i dag!

**ULEDSAGEDE FLYGTNINGEUNGE
KAN VI UNDGÅ SEKSUELLE MISFORSTÅELSER OG OVERGREB?**

37